УДК 355.23 :378 (043.3)
DOI 10.33251/2522-1477-2019-5-205-211

РОМАН Ірина Михайлівна,
ад'юнкт, Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності,
Міністерство надзвичайних ситуацій України

ЗМІСТ І МЕТОДИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

У статті висвітлено роботу щодо експериментальної перевірки педагогічних умов формування у майбутніх у майбутніх фахівців військового управління професійно-ціннісних орієнтацій. Автор розкриває основні етапи роботи щодо поглибленого оволодіння курсантами знаннями про цінності, норми та правила професійної управлінської діяльності, детально розкриває особливості застосування на всіх етапах педагогічного процесу ціннісно-сміслових навчальних ситуацій для набуття курсантами досвіду ціннісно-орієнтованої діяльності та прийняття оптимальних управлінських рішень відповідно до цінностей професійної діяльності. Велику увагу приділено роботі щодо активізації рефлексивної діяльності курсантів та відпрацювання навичок комунікативної взаємодії відповідно до вимог Кодексу честі офіцера, корпоративної культури ЗСУ та службового мовного етикету, організації спеціальної наукової й методичної підготовки науково-педагогічних працівників щодо формування професійно-ціннісних орієнтацій у курсантів.

Ключові слова: офіцер військового управління, норми та правила професійної управлінської діяльності, професійно-ціннісні орієнтації, педагогічні умови, ціннісно-сміслові навчальні ситуації, методична підготовка.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У зв'язку з глибокими перетвореннями, які відбуваються у соціально-економічній, політичній і культурній сферах нашої країни, а також із необхідністю належних відповідей на виклики національній безпеці важливе значення на сьогодні має розробка нових підходів до організації освітнього процесу у військових закладах вищої освіти України, удосконалення змісту підготовки майбутніх фахівців військового управління. Особливої актуальності набуває питання щодо формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців військового управління, так як саме цінності є передумовою та основою належного виконання військовослужбовцями завдань професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню ціннісних орієнтацій присвячені публікації багатьох учених різних галузей науки. У філософсько-аксіологічному аспекті проблема цінностей і ціннісних орієнтацій була предметом досліджень М. Вебера, М. Кагана, Г. Ріккєрта. Соціологи В. Дудченко, Е. Дюркгейм, В. Ядов розглядають ціннісні орієнтації як соціально-нормативні регулятори суспільного життя і поведінки людей, як фундаментальні норми (моральні, релігійні, законодавчо-правові та ін.), що забезпечують цілісність соціального організму. У психологічному аспекті цінності вивчали К. Абульханова-Славська, М. Боришевський, І. Кон, Д. Леонтьєв. Вони розглядають ціннісні орієнтації, як найважливіші елементи структури особистості, закріплені її життєвим досвідом, що є найважливішим чинником мотивації особистості. Педагоги С. Дудорич, М. Євтух, А. Каташова, М. Тепла та ін. вважають ціннісні орієнтації особистості однією з її головних характеристик, а їх розвиток – основним завданням гуманістичної педагогіки. Духовні цінності Збройних сил України в умовах соціокультурної трансформації суспільства вивчав І. Коваленко [3]. Проте безпосередньо проблему формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців військового управління належним чином у працях науковців не висвітлено.

Метою статті є висвітлення змісту і методики впровадження педагогічних умов формування професійно-ціннісних орієнтацій у майбутніх фахівців військового управління.

Виклад основного матеріалу. Формування професійно-ціннісних орієнтацій ми розглядаємо як комплекс методичних прийомів і організаційних заходів освітнього процесу, що забезпечують формування необхідних особистісних якостей курсантів, цілісність їх ціннісного ставлення до професійної діяльності. Формувальний етап експерименту проведено на базі

Національного університету оборони України імені Івана Черняківського (м. Київ), Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів), а також Військової академії (м. Одеса) з курсантами, що навчалися за напрямом підготовки 253 Військове управління (за видами Збройних сил). **Експеримент** був призначений для перевірки структурно-функціональної моделі та педагогічних умов формування у майбутніх офіцерів – фахівців військового управління професійно-ціннісних орієнтацій при вивченні таких дисциплін, як «Історія України та українського війська», «Історія України та української культури», «Військове навчання та виховання», «Педагогіка», «Конфліктологія», «Українська мова за професійним спрямуванням».

Перший напрям роботи під час формувального етапу експерименту передбачав введення факультативних занять для поглибленого оволодіння курсантами інформації про цінності, норми та правила професійної управлінської діяльності. Для цього з курсантами 2 курсу було проведено спецсеминар «Цінності українського війська: історія і сучасність». Необхідність проведення цього семінару обумовлена тим, що, як показали результати констатувального етапу експерименту, майбутні фахівці військового управління недостатньо обізнані з сутністю професійних цінностей українського війська у минулому і сьогоденні, мілітарною складовою української нації та її значенням, історичними змінами та тяглістю важливості професійних цінностей українського війська.

Метою тематичного семінару «Цінності українського війська: історія і сучасність» було визначено:

- надання курсантам теоретичних і практичних знань щодо ціннісних аспектів професійної діяльності;
- формування у курсантів почуття патріотизму, національної гідності вірності Військовій присязі, Бойовому Прапорі, традиціям дружби і військового товариства, гордості за приналежність до Збройних сил України;
- розвиток у курсантів професійно значущих якостей, що дозволили б успішно здійснювати військове управління;
- набуття навичок науково-історичного аналізу військово-історичних процесів, формування історичного мислення.

Спецкурс було організовано у вигляді групових занять, що передбачало міні-лекції, інформаційні повідомлення, елементи дослідницької роботи. Зокрема було передбачено вивчення таких тем, як «Цінності та етос воїна: загальнотеоретичний аспект», «Військова справа на українських землях у дослов'янський період», «Лицарство Княжої доби», «Шляхетські цінності українського війська Польсько-Литовської доби», «Цінності та чесноти лицарства Запорозького», «Цінності українського війська доби Визвольних змагань 1917-1920 рр.», «Цінності Української Повстанської Армії», «Цінності сучасного українського війська (у російсько-українській війні 2014-2019 рр.)», «Сучасна історико-патріотична література», «Сучасна українська мілітарна література».

Курсанти розглядали суть і значення таких ціннісних складових військової практики, як любов до батьківщини, мужність і хоробрість, відвага і героїзм, честь і самовідданість, братерство і побратимство, відданість і обов'язок, дисципліна і субординація, справедливість і благородство. Особливу увагу ми звертали на подібність етосу військового і управління, їх взаємозамінність, відмінності між воїном-аристократом і воїном-розбійником, управлінсько-військові цінності в духовній та філософській сферах, пов'язаних з пізнанням та знаходженням істини, ціннісні установки військового етосу в християнській духовній практиці, зокрема ті, що пов'язані з боротьбою зі злом.

Важливе значення мав розгляд питань щодо становлення цінностей українського війська в історичному контексті (теми 2-7). Йдеться, наприклад, про цінності та чесноти лицарства Запорозького, ідеологію козацтва як оборонця християнської віри, його цінності «золотої волності», поняття лицарської честі та лицарських подвигів, бойового побратимства, славу і героїзм у бою. Окремо було передбачено розглянути цінності Української Повстанської Армії, такі як патріотизм, віра в ідею української соборності, готовність до боротьби до останнього віддиху і остаточної перемоги над ворогами України, безмежна жертвність і героїзм.

Окрім історичних аспектів становлення професійно-ціннісних орієнтацій українського війська, важливе значення мав розгляд тих цінностей, які відстоюють і які характерні для сучасних ЗСУ. Зокрема, у темі № 8 спецкурсу «Цінності сучасного українського війська (у російсько-українській війні 2014-2019 рр. в ХІ ст.. росії ще не було)» ми розглядали такі аспекти, як волелюбність українського воїна, незламність і готовність до саможертвності, подвиг кіборгів як символ незламності, сміливості та безстрашності захисників Донецького аеропорту, сучасні українські воїни – воїни світла (бо вони світлі і воюють за правду).

Окрім цього, великого значення ми надавали вивченню курсантами української мілітарної літератури. Курсанти розглядали окремі твори української літератури останніх років, які можна зарахувати до мілітарного дискурсу. Йдеться про романи О. Забужко «Музей покинутих секретів», В. Шкляра «Чорний ворон» і «Троща», В. Лиса «Століття Якова», Ю. Винничука «Танго смерті», А. Кокотюхи «Червоний» та «Червоний. Без лінії фронту», В. Слапчука «Книга забуття» та ін., які мають різний ступінь мілітарної риторики, як і різну її вмотивованість. Учасники семінару робили висновок, що об'єднує їх очевидна реінтерпретація мілітарного досвіду минулого. Опрацьовуючи ці книги, курсанти робили висновок, що актуальність сучасної мілітарної риторики та літератури («Іловайськ» Є. Положія, «Чорне сонце» В. Шкляра, «Сапери» С. Гридіна, «Історія одного батальйону» І. Орла, «На лінії зіткнення. Любов і ненависть» Р. Кушніра, «Маріупольський процес» Г. Вдовиченко, «Історії із заходу на схід» М. Сурженко) обумовлена потребою вироблення колективної ідентичності народу в молодій державі, якою є Україна. Сьогодні в Україні необхідним є створення національної традиції – з власними героями, битвами, перемогами та культами, виведення національної мілітарної традиції із зони табу [4, с. 80].

Загалом у результаті вивчення спецсемінару курсанти більш ґрунтовно пізнали сутність професійно-ціннісних орієнтацій українського війська в історії та сьогоденні. Вивчення спецсемінару допомогло підвищити рівень аксіологічних знань майбутніх офіцерів, сформувані у них уміння опиратися у своїй діяльності на звичаї і традиції українського війська.

Відповідно до другої педагогічної умови формування професійно-ціннісних орієнтацій у майбутніх фахівців військового управління було застосовано на всіх етапах педагогічного процесу ціннісно-сміслові навчальні ситуації, вирішення яких забезпечувало набуття курсантами досвіду ціннісно-орієнтованої діяльності та прийняття оптимальних управлінських рішень відповідно до цінностей професійної діяльності. Викладачі актуалізували значення професійних цінностей через залучення курсантів у складні ситуації вибору, коли вони повинні були усвідомити свої уявлення про цінності. Ціннісно-смістова ситуація містила певне протиріччя, розв'язання якого було принципово важливим для діяльності військового фахівця та вимагало відповідних оцінок, рішень, дій. Серед технологій, побудованих на основі аналізу ситуацій, ми використовували такі методи, як метод традиційного аналізу конкретних ситуацій, ситуаційні вправи, метод ситуаційного навчання, метод кейсів та метод інцидентів. Для аналізу конкретних ситуацій ми пропонували курсантам фрейми (події), а вони повинні були знайти раціональне рішення, діючи спочатку індивідуально, а потім в рамках колективного обговорення можливих рішень, тобто інтерактивної взаємодії.

Викладачі пропонували курсантам ситуації-ілюстрації, ситуації-оцінки, ситуації-вправи. Зокрема, при вивченні з навчальної дисципліни «Військове навчання і виховання» теми № 1 «Сутність та основні засади військового навчання» ми пропонували курсантам ситуацію-оцінку: «Одна з десяти Божих заповідей – «Не вбий». Як Церква пояснює цю заповідь військовослужбовцям, суспільству в умовах сьогоденної війни?». Опрацьовуючи цю проблему, курсанти орієнтувались на слова військового капелана А. Зелінського про те, що «у Євангелії немає критики військової служби. Ісус допомагає військовим, жодного разу не дорікаючи їм щодо їхнього фаху, адже по своїй суті їхня діяльність є жертвовою службою своєму народу. Це захист порядку, який уможливує людське життя. Зрештою, каже Ісус, немає більшої любові, як та, коли хтось кладе життя за своїх друзів» [6]. Курсанти також вели мову про те, що український воїн захищає свій народ і свою країну від іноземного агресора та людей, які незаконно взяли в руки зброю. Курсанти робили висновок, що іншого вибору, ніж самим взяти зброю, у такому випадку українці не мають: кожен громадянин має не лише право, а й обов'язок захищати життя і мир на рідній землі.

Загалом під час експериментального навчання ціннісно-сміслові ситуації за Н. Волковою [2, с. 65-66] стосувалися:

- ціннісно-змістових проблем, насамперед суперечностей між загальнолюдськими цінностями (альтруїзм, вірність професійному обов'язку, моральність та ін.) і намаганням досягнути матеріального благополуччя, використанням службового становища в корисливих цілях;

- ціннісно-сміслових конфліктів, що часто трапляються в особистому та професійному житті. Для вирішення таких ситуацій курсанти аналізували факти з власного досвіду, свої, цінності, зміст, мотиви, ідеали діяльності, дії в ситуаціях морального, етичного вибору та варіанти дій;

- складних випадків етичного характеру під час професійної взаємодії, що потребували усвідомлення курсантами особистої відповідальності за наслідки власних дій і прийнятих рішень, розроблення різних варіантів комунікативної поведінки;

- рефлексивних ситуацій, що сприяли усвідомленню особистої відповідальності за наслідки власних дій і прийнятих рішень;

- необхідності прийняття оптимального управлінського рішення, що потребувало уміння поглянути на професійну дилему з позиції усіх учасників, уміння визначатися з власною позицією, керуватися професійними цінностями й ідеалами.

Для вирішення таких ситуацій курсанти вчилися бачити професійну ситуацію як цілісність, виокремлювати у цій ситуації предмет дій, засоби та очікувані результати; визначати завдання, необхідні для досягнення мети за певних умов; виконувати дії щодо вирішення завдання; здійснювати оцінку та узагальнення отриманих результатів, доводити правильність свого вибору та рішення [1, с. 112-113]. Аналіз ситуацій ціннісно-сміслового характеру потребував від курсантів уміння формулювати власну позицію, враховувати різноманітні ціннісні та комунікативні аспекти проблеми, забезпечуючи тим самим набуття необхідного досвіду ціннісно-орієнтованої діяльності.

Використання зазначених методів сприяло тому, що курсанти засвоювали необхідні знання та набували професійних навичок і вмінь на основі діяльності в умовах, наближених до реальних. Через залучення майбутніх фахівців у різні види діяльності й спілкування вони усвідомлювали потребу в досягненні, оволодінні необхідними цінностями. Залучення курсантів в орієнтаційно-практичну діяльність, у систему завдань і ситуацій допомогло вчити їх знаходити оптимальні шляхи управлінського рішення, здійснювати оцінку проблеми. Саме у момент вибору шляху вирішення тієї чи іншої проблеми у курсантів актуалізувалася ціннісна сфера, вони вчилися здійснювати вибір тієї чи іншої моделі поведінки відповідно до своїх ціннісних орієнтацій.

Наступна педагогічна умова передбачала диференціацію педагогічних впливів на курсантів для активізації їх рефлексивної діяльності та відпрацювання навичок комунікативної взаємодії відповідно до вимог Кодексу честі офіцера, корпоративної культури ЗСУ та службового мовного етикету. Для досягнення ефективності педагогічного впливу на курсантів, урахування їхніх здібностей, ставлення до навчального процесу було використано потенціал індивідуалізованого навчання. Ми передбачили насамперед роботу з групами, створеними із загальної кількості курсантів шляхом їх диференціації за ознаками подібних індивідуальних властивостей. Це дозволило варіювати необхідний темп засвоєння навчального матеріалу, його складність, враховувати типологічні особливості курсантів, рівень їх успішності, мотивації навчання. Для формування професійно-ціннісних орієнтацій важливе значення мало використання різноманітних навчально-методичних, психолого-педагогічних та організаційно-управлінських заходів, насамперед слід вказати на систему диференційованих завдань, вирішувати які курсанти могли на аналітичному чи практичному рівнях.

Під час експериментального навчання було передбачено також диференціацію роботи курсантів при закріпленні, повторенні навчального матеріалу, зокрема різнорівневе навчання на семінарських та практичних заняттях. Відповідно до індивідуальних схильностей курсантів викладачі пропонували курсантам опрацювати текст навчальної чи наукової літератури, довідкових джерел (довідників, словників, енциклопедій і т.д.) та зробити повідомлення. Наприклад, при вивченні теми № 3 «Історія української педагогіки» з навчальної дисципліни

«Педагогіка» курсанти готували повідомлення про особливості військового виховання у Давньокіївській державі, професійні форми та засоби організації військового вишколу в часи Давньокіївської держави, про традиції військової фізичної підготовки у добу Козаччини та ін. Інші курсанти повинні були прокоментувати особливості військового вишколу на прикладах російсько-української війни 2014-2019 років. Окремим групам курсантів викладачі пропонували написати есе, доповіді, реферати та ін. Наприклад, при вивченні з навчальної дисципліни «Педагогіка» теми № 2 «Історія педагогіки зарубіжних країн» курсанти готували доповіді про особливості морально-психологічної підготовки особового складу в збройних силах США, виховання патріотизму та відданості національним та державним ідеалам, а також стійкості до психотравмуючих факторів бойових умов та екстремальних ситуацій, зокрема стійкості в умовах полону (в збройних силах США, Британії, Німеччини та ін.). Навчання у співпраці допомагало також згуртовувати колектив, учити курсантів допомагати та підтримувати один одного. Організуючи цю роботу, для формування професійно-ціннісних орієнтацій викладачі визначали доцільні шляхи спонукання курсантів до вивчення проблематики цінностей професійної діяльності, вибирали ті педагогічні ситуації, що давали можливість курсантам найповніше проявити ціннісне ставлення до професійної діяльності.

Було також враховано, що саме у спілкуванні з іншими найяскравіше людина виявляє цінності, яких дотримується. У цьому контексті діалогові методи навчання якнайдоречніше прислужилися для навчання майбутніх фахівців військового управління особливостей і правил службового спілкування. Для відпрацювання навичок комунікативної взаємодії та службового спілкування відповідно до вимог Кодексу честі офіцера, корпоративної культури ЗСУ та службового мовного етикету на заняттях з навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» при вивченні особливостей усного фахового мовлення ми використовували низку інтерактивних технік [5, с. 38-138], зокрема таких, як «Велике коло», «Вирішення проблем», «Вільна кафедра», «Вільний мікрофон», «Коло ідей», «Незакінчені речення», «Метод Сократа», «Бліц-інтерв'ю», «Дерево рішень», «Дебати», «Дискусія», «Спільний проект», «Прес-конференція» та ін. Таким чином ми обговорювали такі проблеми, як «Фахове спілкування, його характеристики і правила відповідно до вимог Кодексу доброчесної поведінки та професійної етики військових посадових осіб», «Найважливіші характеристики фахового спілкування та принципи доброчесної поведінки», «Структура і стратегії фахового спілкування з урахуванням вимог професійної етики», «Основні постулати і правила фахового спілкування у контексті вимог Кодексу доброчесної поведінки та професійної етики військових посадових осіб». «Сутність культури фахового спілкування відповідно до вимог Кодексу доброчесної поведінки та професійної етики військових посадових осіб».

Окрім цього, для належної організації експериментальної роботи з формування професійних ціннісних орієнтацій у курсантів було передбачено систематичну наукову й методичну підготовку науково-педагогічних працівників та офіцерського складу курсантських підрозділів. Для цього було розроблено програму тематичного семінару «Актуальні питання проблематики формування професійних ціннісних орієнтацій у майбутніх фахівців військового управління».

Під час семінару було передбачено ознайомити викладачів із загальнотеоретичним аспектом формування цінностей, становлення етосу воїна. Ми звертали увагу на ціннісні установки військового етосу в християнській духовній практиці, позиціонування духовної досконалості воїна у християнстві та буддизмі як елітарного. Окремо було передбачено вивчення особливостей формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців військового управління в Україні та закордоном у ХХІ столітті, історичні аспекти професійно-ціннісних орієнтацій українського воїна, цінності сучасного українського війська (у російсько-українській війні 2014-2019 рр.). Значну увагу ми приділяли також сучасній українській історико-патріотичній та сучасній мілітарній літературі.

Безпосередньо методичній підготовці викладачів до формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців військового управління були присвячені теми «Професійно-ціннісні орієнтації як основа становлення фахівця військового управління», «Теоретико-методологічні основи формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців військового управління», «Педагогічна характеристика формування професійно-ціннісних

орієнтацій майбутніх фахівців військового управління», «Психолого-педагогічне діагностування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців військового управління», «Основні методи, прийоми, засоби і форми роботи з формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців військового управління», «Роль педагога в процесі формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців військового управління».

Загалом проведення спецкурсу дозволило суттєво підвищити рівень наукової і методичної підготовленості викладачів до формування у майбутніх фахівців військового управління професійно-ціннісних орієнтацій. Викладачі поглибили свої теоретичні й практичні знання з проблематики вищої освіти та організації роботи з формування професійно-ціннісних орієнтацій, а також уміння організовувати свою навчально-методичну роботу з метою формування у майбутніх фахівців військового управління професійно-ціннісних орієнтацій, здійснювати управління пізнавальною активністю курсантів у процесі формування у них професійно-ціннісних орієнтацій.

Для вивчення передового педагогічного досвіду, окрім постійного наукового семінару, ми організовували дискусії, «круглі столи» з актуальних питань формування у майбутніх фахівців військового управління професійно-ціннісних орієнтацій. Тематику дискусій та «круглих столів» були такі: «Формування філософії воїна, а не військовослужбовця», «Виховання ініціативності: необхідність чи марнування часу», «Військові традиції і ритуали: формування ціннісного ставлення», «Обличчя нової армії: що взяти та що залишити з радянських часів», «Нова армія і радянські підходи у вихованні» та ін.

Висновки. Робота з формування у майбутніх фахівців військового управління професійно-ціннісних орієнтацій мала комплексний та системний характер і передбачала всеохопність педагогічного впливу. При вивченні навчальних дисциплін «Історія України та українського війська», «Історія України та української культури», «Військове навчання та виховання», «Педагогіка», «Конфліктологія», «Українська мова за професійним спрямуванням» для формування професійно-ціннісних орієнтацій було впроваджено педагогічні умови, що передбачали: 1) уведення факультативних занять, які сприяли поглибленому оволодінню курсантами знаннями про цінності, норми та правила професійної управлінської діяльності; 2) застосування на всіх етапах педагогічного процесу ціннісно-сміслових навчальних ситуацій для набуття курсантами досвіду ціннісно-орієнтованої діяльності та прийняття оптимальних управлінських рішень відповідно до цінностей професійної діяльності; 3) диференціацію педагогічних впливів на курсантів для активізації їх рефлексивної діяльності та відпрацювання навичок комунікативної взаємодії відповідно до вимог Кодексу честі офіцера, корпоративної культури ЗСУ та службового мовного етикету; 4) організацію спеціальної наукової й методичної підготовки науково-педагогічних працівників щодо формування професійно-ціннісних орієнтацій у курсантів. Загалом формувальний експеримент дозволив цілеспрямовано формувати ціннісне ставлення курсантів до своєї професійної діяльності, уміння вибирати відповідні шляхи вирішення проблемних ситуацій та прийняття управлінських рішень відповідно до професійних цінностей військового управління.

Перспективами подальших наукових розвідок є визначення результатів педагогічного експерименту з формування у майбутніх офіцерів військового управління професійно-ціннісних орієнтацій у процесі професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Вергасов В. М. Активизация познавательной деятельности студентов в высшей школе. Киев: Высш. шк., 1985. 176 с.
2. Волкова Н. В. Інтерактивні технології навчання у вищій школі. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
3. Коваленко І. І. Духовні цінності Збройних сил України в умовах соціокультурної трансформації суспільства: дис. канд. філос. наук: 09.00.04. Харків, 2003. 198 с.
4. Поліщук С. Реактивність літератури. К.: Академвидав, 2016. 192 с.
5. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. К.: [б. в.], 2007. 144 с.
6. Рогачук Д. «Капелан Андрій Зелінський: Ми живемо в час, коли в серці кожного українця має народитися воїн». URL: <https://vybory.pravda.com.ua/articles/2018/10/31/7149775/> (дата звернення: 17.01.2019).

References

1. Vergasov, V.M. (1985). *Aktivizacija poznavatel'noj dejatel'nosti studentov v vysshej shkole* [Activation of students' cognitive activity in higher educational establishments]. Kyiv. Vyssh. Shk. [in Russian].
2. Volkova, N.V. (2018). *Interaktyvni tekhnologii navchannia u vyshchii shkoli* [Interactive technologies of higher education]. Dnipro: Alfred Nobel University [in Ukrainian].
3. Kovalenko, I.I. (2003). *Dukhovni tsinnosti Zbroinykh syl Ukrainy v umovakh sotsiokulturnoi transformatsii suspilstva* [Spiritual values of the Armed Forces of Ukraine in the conditions of social and cultural transformation of the society]: dis. for obtaining ... PhD: 09.00.04. Kharkiv [in Ukrainian].
4. Polishchuk, S. (2016). *Reaktyvnist literatury* [Reactivity of literature]. K.: Akademvydav [in Ukrainian].
5. Pometun, O.I. (2007). *Entsyklopediia interaktyvnogo navchannia* [Encyclopedia of interactive learning]. K. [in Ukrainian].
6. Rohachuk, D. "Kapelan Andrii Zelinskyi: My zhyvemo v chas, koly v sertsii kozhnogo ukrainsia maie narodytysia voyn" [Chaplain Andriy Zelinskyi: We live at a time when a soldier should be born in the heart of every Ukrainian]. URL: <https://vybory.pravda.com.ua/articles/2018/10/31/7149775/> (date of request: 17.01.2019) [in Ukrainian].

ROMAN Iryna, postgraduate student, Lviv State University of Life Safety, State Emergency Service.

THE CONTENT AND METHODOLOGY OF INTRODUCING PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL AND VALUE-BASED ORIENTATIONS TO FUTURE SPECIALISTS OF MILITARY ADMINISTRATION

Abstract. The article covers the work on the experimental verification of the pedagogical conditions for the formation of professional and value-based orientations to future specialists in military administration. The formation of professional and value-based orientations is considered as a set of methodical techniques and organizational activities of the educational process providing the formation of necessary personal qualities of cadets, the integrity of their value-based attitude to professional activity. The experiment was aimed at checking the structural and functional model and pedagogical conditions for the formation of professional and value-based orientations to future officers – specialists of military administration in the process of their study in higher military educational institution. In the result of conducting the ascertaining stage of the experiment it was clarified that future specialists are not well acquainted with the essence of the professional values of the Ukrainian army in the past and present, of the militaristic component of the Ukrainian nation and its significance, historical changes and the continuity of the professional values of the Ukrainian army.

The author reveals the main stages of work on the cadets' in-depth mastering the knowledge about values, norms and rules of professional administrating. Also the author of the article reveals in details the peculiarities of using value-based and sense-bearing learning situations at all stages of pedagogical process for the cadets to gain some experience in the value-oriented activity as well as in making the best management decisions in accordance with the values of professional activity.

Much attention is paid to the activation of reflexive activity of cadets and working out the skills of communicative interaction in accordance with the requirements of the Code of honor of an officer, the corporate culture of the Ukrainian Armed Forces and official language etiquette, organization of special scientific and methodical training for the scientific and pedagogical staff as to the formation of professional and value-based orientations for cadets.

In order to form professional and value-based orientations to future specialists of military administration there were introduced certain pedagogical conditions. These pedagogical conditions suggest the introduction of optional classes, usage of value-based and sense-bearing learning situations at all stages of educational process and differentiation of pedagogical influences on cadets with the purpose of activating their reflexive activity and working out intercommunication skills.

Key words: officer of military administration, professional and value-based orientations, pedagogical conditions, value-based and sense-bearing learning situations, methodical preparation.

Одержано редакцією: 20.02.2019 р.
Прийнято до публікації: 04.03.2019 р.